

Tarımda politika arayışları...

Aykut Göker

“Tarımsal üretimin yeterliliğini vurgulamak için yakın zamana kadar devlet ve hükümet adamlarının sıkça kullandığı slogan şuydu: ‘Türkiye beslenme açısından dünyada kendi kendine yeterli yedi ülkeden biridir.’ Bu slogan hiçbir zaman bilim ve aklın süzgecinden geçirilmeden yıllarca yanlış ve yanıltıcı olarak kullanılmıştır. **Ülkemizin tarımsal yani bitkisel ve hayvansal üretimde kendi kendine yeterli olabilmesi için üretimin temel girdileri olan genetik materyal ve agrokimyasal teknolojilerini kullanma ve hükmetme yeti ve becerisinde olması gereklidir.** Bu açıdan ülkemiz incelendiğinde, Türkiye’nin bu teknoloji ve materyaller bakımından tamamen dışa bağımlı olduğu görülecektir. Nitekim ülkemiz son yarım asırdır tarım teknolojilerini satın alan dünyanın önemli pazarlarından biridir.”

Bu tespit, TÜBİTAK Tarım Teknolojileri Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Ahmet Çınar’ın... **BİTED**’in, Aralık başında, Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde düzenlediği **“Türkiye’de Tarımda Bilim ve Teknoloji Politikaları”** konulu seminerde, Sayın Çınar, “mekanizasyon, üstün vasıflara sahip genetik materyal ve agrokimyasallar yardımıyla geniş alanlarda sürdürülen üretimde” başlangıçta kestirilemeyen bazı tehlikelerin ortaya çıktığını da belirtti; ama buna karşılık, **“ekoloji ile barışık sürdürülebilir tarım”** ve **“biyolojik ve ekolojik tarım”** gibi, yeni kavramların ortaya atıldığına işaretler, Türkiye ile ilgili bir tespit de bulundu: “Henüz nüfusunun yarıdan fazlası doğrudan ve dolaylı yollarla tarıma bağlı olan ülkemizde kontrollü modern tarımı dahi yapmakta yetersiz kalan tarımsal yapı, [bu] yeni konseptlerin uygulanmasına izin vermemektedir.”

Şeker ve Tütün Yasaları vesilesiyle tarım sorunlarımız sıkça tartışılıyor. Ama galiba, asıl mesele, tarımda, önümüzdeki 10 yıl içinde, 20 yıl içinde nereye gelmek ve Dünya tarımında nasıl bir yer tutmak istiyoruz, bu konuda bütünsel bir politikamızın olmaması. Gelecekle ilgili bir hedefimiz; öngörümüz yok. Gelişkin her ülkenin tarımla ilgili bir dizi sosyoekonomik hedefi var. “Toplumun sağlıklı beslenme, gıda güvenliği, gıda güvenilirliği ve kalite talebini karşılamak; gıda üretiminde üretkenliği yükseltmek; yüksek katma değerli ürünler üretebilmek (terapötik gıdalar geliştirmek vb.); tarımsal üretimde ekonomik, ekolojik, toplumsal açıdan sürdürülebilirliği sağlamak; sürdürülebilir ekonomik büyüme için tarım sektöründen beklenen işlevleri yerine getirebilmek (gen mühendisliğinden yararlanarak, alternatif enerji kaynağı olarak kullanılabilir biyokütleler üretmek vb.)” bunlardan bazıları. Hedeflerini erişilebilir kılmak için hangi tarımsal teknolojileri geliştirmeye uğraşacaklar, belirlemiş durumdadır. Bizse, bu tür belirlemeleri yapamadığımız sürece, bizim için hep başkalarının öngördüğü düzenlemeleri tartışıyor olacağız. Niçin onlardan önce, kendimiz için bir öngörde bulunmuyoruz?

Bir umudumuz, 13 Aralık’ta toplanan BTYK’nın, doğal olarak, tarımı da kapsamı gereken, ulusal çapta bir teknoloji öngörü çalışması yapılması konusunda, bir yıl önce almış olduğu kararın uygulanmasına ivme kazandıracak bir ek karar almış olması. BTYK üyelerine sunulan ve iyi bir çalışma ürünü olan **Teknoloji Öngörüsü ve Ülke Örnekleri** başlıklı rapor da [Bilim ve Teknoloji Politikaları Dairesi Başkanlığı Politika Strateji Çalışmaları: TÜBİTAK BTP 01/03, Aralık 2001] uygulamanın hız kazanacağı konusundaki umudumuzu artırıyor. Yeter ki, Hükümet, BTYK ile ilgili Başbakan Yardımcısı dâhil pek çok üyesinin katıldığı ek kararın takipçisi olsun; gerekli ödeneği tahsis etsin.

Yine tarım bağlamında umudumuzu artıran diğer bir gelişme de, TÜBA'nın yaşam bilimleri alanında başlattığı bir araştırma öngörü çalışması. Moleküler biyoloji, bitkisel biyoteknoloji, biyomühendislik, biyoenformatik, veterinerlik gibi, tarım alanını çok yakından ilgilendiren bilimsel disiplinleri de kapsayacak olan bu çalışma, tarımımızın geleceğine ilişkin olarak yapılacak öngörü çalışmalarına da ışık tutacak. Umutlarımızın bir başka bahara kalmaması dileğiyle...

agoker@ttgv.org.tr

CBT, 09 Şubat 2002.